

НОВІ НАУКОВІ ПІДХОДИ В ЦІНОУТВОРЕННІ

(рецензія)

На сучасному етапі здійснення аграрної реформи, трансформаційних процесів організаційно-економічного механізму ринкових перетворень важливу роль відіграє ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Позиції більшості дослідників співпадають в тому, що цінова політика в аграрному секторі повинна будуватися на вільному ціноутворенні в поєднанні з державною регуляцією і посиленням антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси, енергетичні носії та послуги для товаровиробників. Однак, ряд в першу чергу практичних аспектів їх застосування в умовах глобалізації, членства України у СОТ ще залишаються недостатньо розкритими. З огляду на це рецензована монографія¹ є актуальним науковим дослідженням. Книга містить низку теоретичних, правових, методологічних, практичних положень щодо рівноваги на продовольчих ринках через удосконалення системи формування цін на сільськогосподарську продукцію.

У першому розділі досліджено проблеми цінового регулювання в аграрному секторі, зокрема визначено роль ціни в розвитку національної економіки, основи цінового регулювання в аграрному секторі, напрямки ослаблення диспаритету цін та засади формування збалансованого цінового механізму в продуктових підкомплексах. Слід зазначити що даний розділ насичений порівнянням досліджуваних процесів в Україні та інших країнах світу, в сільському господарстві, інших сферах АПК і галузях економіки.

Другий розділ присвячений аналізу сучасного стану процесу ціноутворення в сільському господарстві. Досліджено аналітичний матеріал щодо реалізації продукції рослинництва і тваринництва, процес ціноутворення на наших підприємствах аграрної сфери, особливості формування цін на новий товар в АПК. Цінним є те, що аналіз проведено комплексно з урахуванням інноваційної моделі соціально спрямованої економіки України.

Управління попиту і пропозицією товарів продовольчого кошику як елемент реалізації регіональної стратегії економічного розвитку досліджено в третьому розділі. Розділ носить

методологічний характер. Проведено аналіз цін, попиту і пропозиції товарів продовольчого кошику з метою формування методичної бази управління ними; формування цін попиту на продукцію сільського господарства на основі теорії рівної доходності виробничих факторів; ціноутворення на продукції сільського господарства з позиції розгляду виробничих витрат як витрат авансового капіталу. Цінність розділу обумовлюється наявністю практичних пропозицій, щодо формування фінансової підтримки сільського господарства на науковій основі.

Оскільки практика високорозвинутих країн свідчить про необхідність і безальтернативність планування через використання нормативів, в четвертому розділі проаналізовано організацію економічної роботи в аграрних підприємствах. Визначено основні ризики сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах господарювання; практичні аспекти організації економічної роботи в аграрних підприємствах. Дослідження проведено в тому числі за допомогою соціологічного методу. Респондентами була більшість керівників і спеціалістів сучасних аграрних формувань Луганської області.

П'ятий розділ присвячений аналізу ролі конкурентоспроможності і якості сільськогосподарської продукції у формуванні цін. Визначено стратегію розвитку і технології як фактори конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції; вплив енергоємності на формування ціни сільськогосподарської продукції. Проведено аналіз факторів, що впливають на якість сільськогосподарської продукції. Обґрунтовано, що державна підтримка є основою підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК. Досліджено місце і роль підвищення конкурентоспроможності продукції в розвитку експортного потенціалу АПК. В умовах СОТ дані пропозиції мають суттєве практичне значення.

Планування і прогнозування розвитку сфер АПК, що є проблематикою шостого розділу, – невід'ємні атрибути теоретичного і методологічного розвитку сфер АПК.

* Теория и практика формирования цен на сельскохозяйственную продукцию в рыночных условиях / Под ред. Б.Т. Клияненко, А.Н. Германенко, Н.В. Зось-Киора. – Луганск: Изд-во ЛНАУ, 2008. – 288 с.

Матеріал містить пропозиції щодо удосконалення механізму відтворення обігових коштів сільськогосподарських підприємств; еколого-економічну ефективність використання земельних ресурсів у сучасних умовах господарювання. Дані проблеми досліджено з урахуванням інтеграції України в світовий економічний простір та стану і перспектив розвитку основних елементів інфраструктури аграрного ринку.

На підставі проведеного аналізу надані пропозиції щодо формування системи ціноутворення на рівнях області, району, агроформування, які в кінцевому рахунку при впровадженні дозволять підвищити доходи сільськогосподарських товаровиробників.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку монографії, остання містить низку суперечливих положень. У книзі обґрунтовано методичну базу системного аналізу цін, попиту і пропозиції товарів продовольчого кошику, що на думку авторів, дозволить керувати рядом макроекономічних і соціальних індикаторів. Однак, для аналізу прийняті фактичні дані щодо набору та кількісного вираження товарів даного кошику без урахування загальносвітового, зокрема європейського досвіду.

В монографії багато уваги приділено інноваційній складовій агробізнесу. Проте дослідження ресурсозберігаючих технологій, динаміка цін на енергетичні ресурси на перспективу та розрахунки економічно-енергетичних показників ефективності господарювання не наведені.

Особливе місце в науковому дослідженні відводиться оперативній діяльності, тактиці та стратегії українських аграрних формувань в умовах СОТ, а розгляду інших різних варіантів ціноутворення в Україні як позаблоковій державі, членові СНД, потенційному члену ЄС уваги не приділено.

Загалом монографія Кляненка Б.Т., Германенка О.М., Зось-Кіора М.В. „Теория и практика формирования цен на сельскохозяйственную продукцию в рыночных условиях” буде корисною керівникам і спеціалістам аграрних і агропереробних підприємств, державним службовцям сфери агробізнесу, науковим працівникам, студентам, усім читачам, що цікавляться сучасними процесами в аграрному секторі економіки України. Її видання засвідчує серйозний внесок кваліфікованого колективу авторів у подальший розвиток теорії і практики ціноутворення в ринковій соціально орієнтованій економіці.

В.М. Гончаров
Завідувач кафедри економіки підприємства
і управління трудовими ресурсами,
Луганського національного аграрного університету,
доктор економічних наук, професор